

Číslo 1, ročník 7
Dvojmesačník, január – február 2022

Trenčín región

*Prajeme vám krásny,
úspešný a najmä zdravý
rok 2022.
Redakcia novín
Trenčín región*

ZIMIČKA UŽ PRIŠLA...

Na košovke

strana 6 – 8

ODBOČKA NA ROUTE 99

V tradičnej rubrike sme zašli na ne-tradičné miesto, kde sa najete aj cez výdajné okienko.

Reportáž

strana 9 – 11

VITAJTE V TROJLÍSTKU TRADÍCIÍ

Jedno podujatie, rôzne tradície a zvyky. Aj takúto kombináciu ponúkajú obce na hornej Nitre.

História

strana 14

PRE FOTKU DUBČEKA SOM DOSTAL STOPKU

Fotograf Miloslav Abel spomína na obdobie, keď bol s fotákom v päťkách Alexandrovi Dubčekovi.

BLAHOŽELÁME!

V mene celej redakcie Trenčín región i v mene našich čitateľov blahoželáme mestu Trenčín k zisku titulu Európske hlavné mesto kultúry pre rok 2026.

Možno vám to pripadá ďaleko, ale o takomto dôležitom momente sa rozhoduje s päťročným predstihom. Už teraz je jasné, že rok 2026 bude pre Trenčín aj pre celý kraj výnimočný. Najmä z pohľadu kultúry a možnosti turistického rozvoja. Nehovoriac o tom, že náš kraj má šancu aj na ekonomický reštart.

Mesto Trenčín má pred sebou náročné obdobie. Presvedčilo odbornú medzinárodnú porotu, že si titul Európske hlavné mesto kultúry zaslúži. Teraz treba spraviť všetko pre to, aby sa tu návštevníci aj tak cítili. Potenciál mesta a kraja tu je, o tom niet pochyb.

Pravidelne to potvrdzujeme aj v našom dvojmesačníku, keď navštevujeme zaujímavé miesta, kultúrne, historické, prírodné aj turistické atrakcie. Už teraz sa v redakcii tešíme na nové podnety a na to, ako sa Trenčín a Trenčiansky kraj budú pripravovať na nové výzvy.

Titul Európske hlavné mesto kultúry pre rok 2026 je o nás všetkých. My sme tí, ktorí sa s návštevníkmi budeme stretávať a pýtať sa na možnosti, námety, odporúčania. Možno sa nás niekto na ulici len opýta, koľko je hodín. Alebo kde sa tu dá dobre naobedovať... Či zanecháme európsky dojem, je len na nás.

Ešte raz si zagratulujeme a zaželajme veľa síl do príprav. Samozrejme, že všetko dobré prajeme do nového roka 2022 aj vám, našim čitateľom! Začínáme ho úspešne, tak nech je celý rok 2022 úspešný, radostný a hlavne zdravý.

Radovan Stoklasa,
šéfredaktor

K ÚSPECHU SA SPOJIL CELÝ KRAJ

Bola to dlhá cesta s úspešným koncom. Krajské mesto Trenčín sa teší z veľkej dôvery, keď sa spomedzi viacerých kandidátov stal Európskym hlavným mestom kultúry (EHMK) 2026. Medzinárodná odborná porota aj na základe osobnej návštevy uprednostnila Trenčín pred Nitrou či Žilinou.

„Sme pripravení začať s realizáciou programu Trenčín Európske hlavné mesto kultúry 2026 od januára 2022 pod hlavičkou neziskovej organizácie Kreatívny inštitút Trenčín (KIT). Od začiatku roka rozbehne transparentné výberové konanie

najprv na výkonného a umeleckého riaditeľa, neskôr aj na ďalšie pozície,“ vysvetlila nasledujúce kroky manažérka projektu Lucia Dubačová.

Titul dáva mestu i celému kraju šancu, ktorá sa neodmieta. Je to príležitosť ukázať potenciál, ktorý sa obyvateľom regiónu otvára.

„Verím, že vďaka splnenému snu sa z Trenčína stane moderné európske mesto, do ktorého sa budú vracat najmä mladí Slováci, ktorí rodnú krajinu v minulosti opustili. Tak, aby tu našli šťastie, úctu a pokoru,“ povedal primátor mesta Richard

Rybniček.

Projekt EHKM je podľa neho ďalším článkom do mozaiky transformácie mesta. „Titul nám dáva príležitosť plánované zmeny urýchliť a dokázať, že naše mesto aj región v sebe nosí obrovský potenciál stať sa modernými, otvorenými, európskymi. Som veľmi hrdý na tím ľudí, ktorým som od začiatku veril, podporoval ich. Sú mimoriadne šikovní, talentovaní, obetaví, skvelí,“ poznamenal Rybniček.

Úspech by sa nezrodil bez spolupráce viacerých celkov. Svoj podiel do mozaiky vložil aj Trenčiansky samosprávny kraj. „Nesmierne ma teší, že sa to podarilo. Blahoželám krajskému mestu Trenčín, primátorovi a najmä celému tímu Trenčín 2026. Od ohlásenia kandidatúry sa podarilo urobiť obrovské množstvo práce, no tá najťažšia sa ešte len začína. Boli a stále aj sme hrdým partnerom mesta Trenčín na celej ceste k zisku titulu, preto sme aj deklarovali spoluprácu pri plnení výziev, ktoré s tým súvisia. Som rád, že sa pre dobrú vec spojil názor celý kraj,“ prezradil predseda TSK Jaroslav Baška.

Trenčín bude Európskym hlavným mestom kultúry ako druhé zo slovenských miest. Po Košiciach sa týmto titulom bude môcť pyšniť už v roku 2026. (mb)

NOVÉ IZBY NA INOVECKEJ CHATE

Inovecká chata a jej okolie lákajú turistov z celého Slovenska. Najnovšie návštevníkom spríjemní pobyt nová prístupová cesta i vynovené izby.

Zrod chaty sa datuje ešte do roku 1921. O desať rokov neskôr ju prestavali, pretože nebola dobre postavená. Po vypálení Nemcami v roku 1944 ju v 50. rokoch 20. storočia nanovo postavili. V roku 2010 prešla komplexnou rekonštrukciou a nedávno sa do nového šatu odeli aj izby. Celý areál vrátane nového parkoviska disponuje kamerovým systémom.

Prístupová cesta k chate je už tiež krajšia, no hlavne bezpečnejšia. Má slúžiť na jednoduchšiu prepravu, ak má napríklad niektorý hosť zdra-

votné problémy. Pre turistov je naďalej k dispozícii osem turistických chodníkov úplne mimo cesty. (bm)

zdroj: FB Inovecká chata

NAJLEPŠÍ V CESTOVNOM RUCHU MAJÚ CENY DOMA

Krajská organizácia cestovného ruchu (KOCR) Trenčín región po štvrtýkrát ocenila najlepších v cestovnom ruchu v Trenčianskom kraji. Prestížna súťaž sa teší veľkej obľube u laickej i odbornej verejnosti. Ocenenie TOP v cestovnom ruchu (CR) predstavuje záruku kvality i ohodnotenie poctivej práce. Odovzdávanie sa vždy konalo na veľtrhu cestovného ruchu ITF v Bratislave, teraz prebehlo v krásnych priestoroch Galérie Miloša Alexandra Bazovského v Trenčíne. O víťazoch jednotlivých kategórií každoročne rozhoduje odborná komisia s výnimkou kategórie TOP gastro, ktorú určuje široká verejnosť prostredníctvom online hlasovania. V aktuálnom ročníku túto poctu udelili reštaurácii Street Food Kitchen z Handlovej, ktorá získala 452 hlasov. „Je to pre nás veľká česť a motivácia do budúcnosti. Pevne veríme, že sa v našich obľúbených reštauráciách opäť budeme stretávať bez akýchkoľvek obmedzení, lebo jedno je isté, dobré jedlo chutí najlepšie v spoločnosti dobrých ľudí,“ poďakoval Ľubomír Pavelka, majiteľ

Street Food Kitchen.

Rozhodnutie o víťazoch nie je jednoduché

Každý rok oblastné organizácie cestovného ruchu nominujú minimálne jeden subjekt či osobu v príslušnej kategórii, ktorí sú známi vysokou kvalitou poskytovaných služieb či dlhoročnými skúsenosťami. Následne na spoločnom stretnutí hľadajú konsenzus. Víťazom v kategórii TOP ubytovacie zariadenie pre rok 2020 sa stal penzión Kúria Beckov***, ktorý je známy vychýrenou miestnou kuchyňou a kvalitným ubytovaním i službami. Penzión sa nachádza v krásnom prostredí priamo pod skalou hradu Beckov. Ubytovatelia si môžu vychutnať kúpanie v prírodnom jazierku či jedinečné wellness pod hradným bralom. Osobnosťou cestovného ruchu za rok 2020 sa stala Anna Beníková, majiteľka Agropenziónu Grunt a Koliby Papradno. Porota ocenila jej dlhoročnú poctivú prácu na farme, ktorú si už v 90. rokoch zobrala do prenájmu a vďaka dotáciám ju do dnešného dňa aktívne

zveľaďuje. Agropenzión i Kolibu ročne navštívia tisícky turistov. Titul TOP inovácia v cestovnom ruchu udelila porota múzeu tradičných remesiel v Bojniciach s názvom Bencovje grunt, ktoré bolo otvorené v letnej sezóne 2020. Tento zrenovovaný 400-ročný dom prenesie svojou

atmosférou návštevníka do iného storočia. Ponúka originálne maľovanie keramiky, degustáciu vín v 400-ročnej pivnici, varenie večere, točenie keramiky, vzdelávacie programy pre základné školy i zážitkový teambuilding.

Najlepším turistickým produktom, ktorý každoročne priláka desiatky tisíc turistov nielen z Trenčianskeho kraja, sú jazdy historickou železnicou na trase medzi Trenčianskou Teplou a Trenčianskymi Teplicami, ktorú prevádzkuje nezisková organizácia Trenčianska električková železnica. Električka vyráža na koľaje počas tematických jazd, teda na rôzne sviatky či dôležité výročia. V turistickej sezóne dokonca pravidelne premáva počas víkendov a sviatkov.

V kategórii Zariadenie prístupné pre ŤŽP porota udelila ocenenie Penziónu Meridiana v Bojniciach. Penzión ponúka unikátne ubytovanie neďaleko Bojnického zámku a centra kúpeľného mesta. Z veľkej časti je bezbariérový, a preto je vhodným ubytovacím miestom aj pre ťažko zdravotne postihnutých.

„Hlavnou myšlienkou Krajskej organizácie cestovného ruchu je podporovať a zviditeľňovať to najlepšie, čo v našom kraji máme. A práve každoročný odborný výber elity v cestovnom ruchu pomôže nielen zviditeľniť tých, ktorí patria k špičke vo svojom odbore, ale aj motivovať k neustálemu zlepšovaniu všetky ostatné subjekty,“ uviedol predseda KOCR Trenčín región Juraj Gerlici. Po úspešnom 4. ročníku TOP v cestovnom ruchu, ktorý predstavil mnoho úspešných osobností i projektov, KOCR Trenčín región už pripravuje nasledujúci ročník. V rámci 5. kola súťaže, v kategórii TOP gastro, už aktuálne prebiehajú nominácie verejnosti obľúbených gastronomických zariadení. Nominovať zariadenia sa dalo do 30. 11. 2021. Do konca roka je spustené na webovom sídle KOCR Trenčín región online hlasovanie.

(pg)

PREHLAD VÍTAZOV ZA ROK 2020

TOP gastro

Street Food Kitchen, Handlová (452 hlasov)

TOP ubytovacie zariadenie

Penzión Kúria Beckov***

Osobnosť cestovného ruchu

Anna Beníková, majiteľka Agropenziónu Grunt a Koliby Papradno

TOP inovácia

v cestovnom ruchu

Bencovje grunt, Bojnice

TOP turistický produkt

Jazda historickou železnicou na trase medzi Trenčianskou Teplou a Trenčianskymi Teplicami

Zariadenie prístupné pre ťažko zdravotne postihnutých (ŤŽP)

Penzión Meridiana, Bojnice

MALÝ VTÁČÍ RAJ NA POVAŽÍ

Za vznik jedinečného územia môže ťažba štrku, ktorá odštartovala v 70. rokoch. Dnes patrí Dubnické štrkovisko medzi vyhľadávané lokality ornitológov, rybárov, ale aj fotografov. Na ploche viac ako 40 hektárov ukrýva malý vtáčí raj, ktorý v regióne nemá obdobu.

Dubnické štrkovisko sa nachádza medzi korytom Váhu a Vážskym kanálom a zasahuje do katastrov troch obcí – Dubnice nad Váhom, Nemšovej a Borčíc. Z východnej strany ho ohraničuje potok Dubnička, z južnej zase diaľnica. Tvorí ho približne 90 ostrovov, ktoré sa líšia tvarom aj veľkosťou. Práve vďaka nim patrí medzi najdôležitejšie miesta na hniezdenie a migráciu vodného vtáctva na strednom Považí. Váh bol totiž vždy významným ťahovým koridorom, a hoci prešiel reguláciou, tento význam nestratil.

Väčšina štrkovísk nemá vhodné podmienky na vznik vzácných biotopov. Dubnické štrkovisko patrí medzi svetlé výnimky – má vhodný tvar, nevysoké brehy aj správnu hĺbku vody. Ostrovy aj pobrežie sa vďaka tomu stali útočiskom

i hniezdiskom pre viacero ohrozených druhov vtáctva. „Tunajšiu populáciu každoročne sledujeme. Vtáčie druhy nám pribúdajú, doteraz ich tu hniezdilo zhruba 62, ale každý rok sa to mení. Na ťahu sme zároveň zaznamenali viac ako dvesto vtáčích druhov,“ priblížil Štefan Benko zo Slovenskej ornitologickej spoločnosti. Dubnické štrkovisko navyše patrí medzi chránené vtáčie územia. Po Dunajských luhoch je totiž druhým najvýznam-

nejším hniezdiskom rybára riečneho na Slovensku, ale zahliadnuť tu možno aj ďalšie významné vtáčie druhy. Ide o jedno z mála hniezdísk čajky čiernohlavej a čajky sivej na Slovensku. V rámci celého povodia Váhu je Dubnické štrkovisko v súčasnosti druhým najvýznamnejším hniezdiskom čajky smejivej a jedným z troch hniezdísk chavkoša nočného.

Pre jednotlivé vtáčie druhy je dôležitý manažment ostrovov,

na ktorých hniezdia. O to sa v dubnickej lokalite už roky starajú práve nadšení ornitológovia. „Pokiaľ ostrovy zarastú napríklad kríkmi či popínacími rastlinami, majú vtáky problém zahniezdiť. Preto sme museli celé ostrovy skopať a navrch dať fóliu zakrytú štrkom, aby rastliny neprerastali,“ doplnil ďalší člen Slovenskej ornitologickej spoločnosti Andrej Chudý.

POPULÁCIA VZÁCNÝCH RYBÁROV KLESÁ

Rybár riečny je najvzácnejším vtáčim druhom, ktorý obýva Dubnické štrkovisko. Jeho kolónia sa však v posledných rokoch výrazne zmenšila. Kým ešte v roku 2009 tu ornitológovia evidovali zhruba 280 párov, v súčasnosti ich nie je ani sto. „Posledný rok sme to odhadli na 70 až 80 párov,“ skonštatoval Andrej Chudý Slovenskej ornitologickej spoločnosti.

Za úbytkom vzácných ope-

rencov vidí súhrn viacerých faktorov, no najmä nevyhovujúci stav neďalekej hrádze. Už niekoľkokrát sa cez ňu preliala voda, a to aj uprostred hniezdnej sezóny, na čo vtáky veľmi zle reagujú. „Druhým závažným faktorom sú predátori, teda zvieracie druhy, ktoré sa naučili, že v štrkovisku sa každoročne nachádza početná kolónia a oplatí sa im sem chodiť loviť. Tým pádom potláčajú populáciu rybára riečneho

a nedovolia jej rásť,“ ozrejmil Chudý.

Rybáre prilietajú na štrkovisko od začiatku apríla do konca mája. Kŕdľov môže byť viacero, zvyčajne je jeden hlavný, v ktorom bývali stovky vtákov. Dlhodobu pre ne nadšenci udržiavajú pri Dubnici nad Váhom dvanásť ostrovov so štrkovým povrchom, na ktorých hniezdi väčšina párov. Poslední jedinci opúšťajú lokalitu v polovici augusta.

DUBNICKÝM CHOTÁROM AJ S QR KÓDOM

Priamo z centra Dubnice nad Váhom sa môžete vybrať na nenáročnú túru Dubnickým chotárom. Približne trojkilometrový náučný chodník vám povie viac o tunajších osobnostiach, hospodárstve či prírodných podmienkach. Určený je pre všetky vekové kategórie, školákov ním môže previesť aj sprievodca. Vďaka QR kódom sa dozvedia ďalšie cenné informácie.

Náučný chodník má prevýšenie 157 metrov a tvorí ho osem informačných tabúl so vzdelávacím charakterom. Zameriavajú sa na komplexné spoznanie Dubnice nad Váhom a okolitej prírody. Zároveň slúžia ako didaktická pomôcka v rámci vyučovania v prírode. „Ľudia náučný chodník využívajú vo veľkom, stal sa veľmi populárnym. Oslovujú nás aj základné

a stredné školy, ktorým na celej trase môžeme poskytnúť sprievod s odborným výkladom,“

po- vedal autor projektu Adam Rehák z občianskeho združenia Sivý vlk.

Záujem doteraz prejavili najmä školy z Dubnice nad Váhom a blízkeho okolia. Adam Rehák však hovorí, že Dubnickým chotárom ochotne prevedú aj školákov z iných častí Trenčian-

skeho kraja. „Samozrejme, budeme radi, keď prídu školy aj z väčšej diaľky a poskytneme im zaujímavé informácie o našom regióne,“ doplnil.

Veľkou výhodou je podľa neho fakt, že náučné tabule sú moderné a zároveň inovatívne, ich súčasťou sú totiž aj QR kódy. Tie vás po nasnímaní presmerujú na webovú stránku projektu, na ktorej si môžete celú trasu prejsť online, prezrieť si tabule či vypočuť audiokomentár.

„Aj toto je cesta, ako mladých priviesť na náučné chodníky a do prírody a popritom ich aj niečo naučiť,“ skonštatoval Rehák. Náučný chodník prechádza naprieč mestom Dubnica nad Váhom a končí v lokalite Medzihorie, známej ako „Prvá studnička“.

foto: www.dubnickymchotarom.sk

V HISTORICKOM PARKU ROZVEŠALI VTÁČIE BÚDKY

Park Jána Baltazára Magina v Dubnici nad Váhom patrí medzi chránené kultúrne pamiatky. V korunách tamajších stromov pribudla tento rok zaujímavá novinka – 30 vtáčích búdok. Tie sú útočiskom nielen pre viaceré druhy operencov, ale aj pre veveričky či netopiere. Iniciátorom projektu bol miestny aktivista Jaroslav Vyhnička. Samotné búdky v predchádzajúcich mesiacoch zdarma osadila Slovenská ornitologická spoločnosť/Bird Life Slovensko. Pre menšie druhy vtákov je určených 20 kusov, zvyšných 10 zase slúži pre väčšie druhy vtákov či veveričky. Umiestnené sú tak, aby ich návštevníci videli voľným okom, navyše majú prírodný vzhľad, takže nepôsobia rušivo. „Verím, že tieto nové prvky budú mať edu-

katívny význam nielen pre návštevníkov parku, ale aj širokú verejnosť, pretože v súčasnosti vzniká najväčšia potreba chrániť a starať sa o životné prostredie, ktoré často berieme ako

foto: Jaroslav Vyhnička

bežnú súčasť našich životov,“ skonštatoval Vyhnička. Vtáčie búdky sú osadené len krátko, aj preto je podľa neho náročné zhodnotiť, ako sa osvedčili. „Ich význam a zmysel je možné pozorovať aj v zimnom období,

kedy pre množstvo živočíchov slúžia ako úkryt pred chladom a zlým počasím,“ doplnil miestny aktivista.

V dubnickom parku môžu návštevníci pozorovať viaceré vtáčie druhy, no najčastejšie zbadajú sýkorku belasú, drozda čierneho, sojku obyčajnú a d'aťľa prostredného. „Medzi rarity a v budúcnosti hádam aj bežnú súčasť parku patrí myšiarka ušatá. Tá tu minulý rok hniezdila, preto dúfame, že po osadení búdok sa do parku znovu vráti,“ nádejal sa Vyhnička. V budúcnosti by vtáčie búdky mohli pribudnúť aj v ďalších častiach Dubnice nad Váhom. „Vidíme potenciál pokračovať v projekte a rozšíriť ho po celom meste, aby každý občan či návštevník mal kúsok prírody na dosah ruky a mohli sa z neho tešiť aj budúce generácie,“ uzavrel Vyhnička.

dvojstranu pripravila: (bas)

ABE CEDA

ORNITOLÓGIA

Slovo má pôvod v gréčtine, konkrétne v ornīs, ornithos – vták a logos – veda. Doslovne tak ide o vedu, ktorá sa zaoberá štúdiom vtákov. Pojmom ornitológ sa označuje každý amatérsky aj profesionálny prírodovedec, ktorý sa venuje ornitológii.

PARK JÁNA BALTAZÁRA MAGINA

Pôvodne francúzsky park v 19. storočí prebudovali na anglický. V minulosti sa v ňom nachádzala oranžéria i zoológická záhrada. Dodnes sa tu zachovalo kamenné bludisko s umelou jaskyňou a s drevenou vyhladkovou vežou.

RYBÁR RIEČNY

Sterna hurundo je druh z čeľade rybárovitých, zaraďovaný aj pod čajkovité. Ozýva sa škripavým tenkým a klesajúcim hlasom krri-érr a ostrým krr-krr, krra. Jeho európske populácie zimujú v Afrike, a to v pobrežných oblastiach južnejšie od rovníka.

QR KÓD

Dvojrozmerný čiarový kód vyvinula v roku 1994 japonská spoločnosť. Môže obsahovať písmená, čísla alebo aj japonské znaky kandži. QR je skratkou anglického označenia Quick Response, čo v preklade znamená rýchla reakcia.

ŠTRKOVISKO

Územie, na ktorom sa ťažia štrkopiesky. Mnohé z nich však prestali slúžiť pôvodnému účelu a stali sa z nich vyhľadávané turistické lokality. Patrí medzi ne aj štrkovisko v Hornej Strede.

ODBOČKA NA ROUTE 99

Tradičná rubrika Na košovke je na úvod kalendárneho roka 2022 netradičná. Ponúkame tip aj nový bod na gastro mape a ešte k tomu v nečase. Keďže je núdzový stav, služby sú obmedzené a funguje len okienkový predaj, navyše sme v lese a na kopci, táto košovka navonok pôsobí komplikovane. No nie je to pravda. Tentoraz nehodnotíme zlaté príbory, nastrojenú tabuľu ani desať chodov vrátane príchodu a odchodu, ale pozývame vás k mohyle M. R. Štefánika, konkrétne do chaty Bradlo. Práve tam sme počas prvej adventnej nedele strávili príjemné chvíle.

Je predvečer Mikuláša. Perinbaba už dobrú hodinu výdatne rozsýpa po okolí vločky z bielej periny. Kľukatá, ale pekne upravená asfaltka, ktorá vedie na mohylu priamo z Brezovej pod Bradlom a meria zo štyri kilometre, je celá pod snehom. Turistom ani v takomto čase a v takýto deň nevadí prevýšenie, tobôž sneh. Cestou k mohyle sme minuli štyri skupinky a v

momente nám v hlave začali víriť pochybnosti – kde v tejto divočine, v lese, na kopci, vo fujavici možno dostať teplý čaj, niečo na zahriatie alebo nebudaj teplú polievku... Akurát v perníkovej chalúpkke, ale tá je len v rozprávke. Na otočke, ktorá je súčasťou finálneho parkoviska priamo

pod mohylou, sa nám začalo vyjasňovať. Bolo treba zaparkovať auto, pozrieť sa naľavo, dolu svahom, a po schodíkoch zísť presne 99 maxi krokov. Kým cestou dolu sa šmýkalo a cestou hore sme prepli na kyslíkový dlh, úplne super bola vyše hodinka strávená priamo v chate Bradlo. V spoločnosti

ľudí, ktorí sa podujali urobiť niečo užitočné, odvážne aj atraktívne.

Ako to vlastne vzniklo, kde sa zrodil nápad zjesť si a zahriať sa pri mohyle?

„Objekt, v ktorom sa práve nachádzame, sa v skutočnosti volá Strážnica. Chata Bradlo je obchodná značka, ktorú sme si vymysleli, lebo sa nám sem hodí a je takto zaužívaná najmä medzi miestnymi,“ vysvetľuje prevádzkar Michal Hlatký a pokračuje: „Postavili ju za prvej republiky, keď sa budovala mohyla a sídlil tu strážca areálu. Potom bol slovenský štát a komunistický režim, ktorý Štefánikovi ani

zásadnú obnovu sa nenašli financie. „Až pred dvoma rokmi, pri stom výročí vzniku Slovenskej republiky, získala Brezová dotáciu od štátu a chatu sa podarilo zrekonštruovať do súčasnej podoby. Patri mestu, my si ju prenajímame. Stálo to 140-tisíc, komplexná rekonštrukcia zahŕňa obe podlažia, pivničné priestory, zázemie, technológie, okná, dvere, úpravy. Keďže ide o národnú kultúrnu pamiatku, pravidlá obnovy boli dosť prísne,“ dopĺňa Soňa Kiovská, druhá z partie prevádzkarov, tiež dievča pre všetko. A aby bol sumár „zamestnancov“ kompletný, raz im prišli na výpomoc štyri dievčatá z Brezo-

histórii neprial. V priestoroch, ktoré dnes tvoria vstupnú časť objektu, bolo zázemie s kuchynou a v tejto prezentačnej miestnosti a klubovni strážca býval.“

Stavba má teda už 80 rokov a úlohou strážcu bolo sprevádzať návštevy, ktoré putovali k mohyle. Za socializmu mohyla spolu s chatou chátrali. Miestna fabrika ju využívala ako podnikovú chatu, ale na

veľ a odvtedy tam chodia stále. Ale späť k chate.

Po rekonštrukcii priestorov mesto vyhlásilo súťaž na ich prenájom. „Boli prihlásení traja záujemcovia a podľa dostupných informácií nikto okrem nás nešpecifikoval účel prevádzkovania, na čo vyhlásiteľ výrazne prihliadal. My sme chceli využiť potenciál na rozvoj cestovného ruchu, cykloturistiky, na prezentáciu

národnej kultúrnej pamiatky, akou je mohyla, a prehľbiť záujem verejnosti o meno M.

R. Štefánika. Gastro, bistro a oddychová zóna tu chýbali, a hoci sme v chránenom prostredí, pri dodržaní stanovených noriem sa dajú prevádzkovať,“ konštatuje Michal Hlatký, mimochodom, tiež zaniatený

cykloturista. Dodajme len, že od apríla 2021 už chata slúži svojmu účelu. „Je to taká skúška správnosti. Do života a podnikania zasiahol covid, ale podľa tohtoročného leta som presvedčený, že o tieto služby bude záujem. Ľudia sem chodia neustále,“ uzatvára prevádzkar.

Dobrá vec sa podarila. Brezová pod Bradlom ponúkla priestory na prenájom, nájomník podal ruku mestu a samosprávam na spoluprácu. Aktuálne sa v regióne budujú cyklotrasy, ktoré majú ohlas a význam. Napríklad v samotnej Brezovej sa pripravuje projekt cyklochodníka. A odtiaľ je len na skok k mohyle.

Tak teda vitajte na chate Bradlo. Zaujímá vás denná po-

OCHUTNALI SME:

MENU À LA BRADLO:

- Fazul'ová polievka s údeným mäskom a domáci zemiakový chliebík
- Bryndzové halušky so slaninkou z mangalice
- Kakaový rez s bielou čokoládou a višňou
- Mätovo-zázvorový čaj s medom (pre nevodičov kališteľ medoviny)

nuka? Nečakajte žiaden luxus, v lese by to pôsobilo smiešne. Ale platí, že kým sa ľudia vyštvierajú hore, isto vyhladnú. Viac prevádzkarka Soňa Kiovská: „Aktuálne, počas covidovej sezóny, ponúkame dve polievky a k tomu jedno hlavné jedlo. Plus nejaký dobrý koláčik, voňavý čaj, kavičku či niečo ešte rezkejšie. Konkrétne menu nájdete aj na facebookovej stránke. V lete, keď bolo všetko otvorené, bolo menu pestrejšie. Pred chatou sa dalo posediť, bola tam výborná atmosféra, more bicyklov. Robili sa akcie, tematické dni, všade boli turisti, žilo to tu. Aj teraz máme kopu nápadov, ale, žiaľ, covid nepustí, a tak fungujeme v núdzovom režime.“

Ľudia si na chatu Bradlo zvykajú. Hovorí sa, že aj v žaluďku sa rodí zážitok. Priamo v Brezovej nie je veľa reštaurácií, kde sa môžu dobre najesť, a tu to majú aj s turistikou a kultúrnym zážitkom. Lebo mohla je čoby kameňom dohodil. „Chceme, aby v našej ponuke boli tradičné recepty z regiónu. Aby sa vedelo, že jedlo je domáce, lokálne. Pestrejšiu ponuku si dovoliť nemôžeme kvôli stiesneným priestorom v kuchyni. Občas objednávame

aj od miestnych gazdiniiek, najmä buchty, domáce koláče, štrúdle. Majú to v oku a chutia výborne. Okrem jedla ponúkame lokálne značkové nápoje.

Pivo sa varí v neďalekom remeselnom pivovare v Piešťanoch alebo ho máme z Turej Lúky. Nenájdete u nás žiadne svetové značky piva. Destiláty voňajú po tunajšom ovocí a pália sa v

neďalekých páleniciach podľa tradičnej receptúry. Pečivo je z domácej kváskovej pekárne z Vrbového, skvelé koláčiky nám pečú hneď za rohom v Poradi, ale i v Trnave,“ vymenúva zoznam dodávateľov Michal Hlatký. Všetko je sortiment z okruhu 30 kilometrov.

Chce to len jedinú. Prečkat' nástrahy pandemických obmedzení a jeden pekný deň sa vybrať k mohyle M. R. Štefánika nad Brezovou pod Bradlom. A na parkovisku odbočiť na ROUTE 99, k chate Bradlo. Tam to bude určite žiť.

Radovan Stoklasa
Michal Bachratý

Kvalita jedla: ★★★★★

Lokalita: ★★★★★

Obsluha: - (bez obsluhy, lebo covid)

Produkty: ★★★★★

Celkový
dojem:

★★★★★

Trenčín
Region
NA KONCI
KRAJA

VITAJTE V TROJLÍSTKU TRADÍCIÍ

Dnešný výlet na koniec kraja sa začal milou akciou na konci uplynulého roka: Tradície v Hornonitri – Pracovné večery u Tkáčov. Išlo o sériu podujatí, tvorivých dielní, dnes by to mladí nazvali workshopy. Patronát prevzalo občianske združenie Hornonitrie, ktoré zastrešuje deviatku obcí v okolí horného toku rieky Nitry len pár kilometrov od jej prameňa. Vo Chvojnici, v Porube a v Nitrianskom Pravne sa rozhodli priučiť remeslu predkov a zachovať tak kultúrne dedičstvo.

Úzkou cestičkou prichádzame do Chvojnice, mŕňame malebné domčeky aj kamenný neomietnutý kostol. Čaro dediny dodáva fakt, že na mobile sa stratil signál, a tak sa môžeme sústrediť len na blížiacu sa podujatie. „Historicky je územie obce Chvojnica späté s výrobou drevených hračiek či úžitkového dreveného riadu. Až do začiatku 20. storočia sa tu nachádzala rezbárska dielňa, kde sa miestni chlapci učili drevárskemu remeslu,“ približuje dejiny chvojnického rezbárstva Radka Tarabčíková, projektová manažérka občianskeho združenia Hornonitrie. A práve pre historickú spojitosť s drevom sa v miestnom kultúrnom dome návštevníci doslova zarezali do dreva. Chvojnická

smrečina je totiž názov školy drevorezby a výroby hračiek, ktorý si vyskúšali potomkovia niekdajších rezbárov. Použili tradičný spôsob – vruborez ľudových motívov a techniku zhotovenia a maľovania drevených hračiek. Pracovným večerom ľudí sprevádzal lektor Peter Lovas z Hornonitrianskeho múzea v Prievidzi. „Vyrábame zdobené piesty, ktoré sa používali na pranie. Skrásťuje ich technika drevorezu, pri ktorej používame iba nožík. Vyrezávajú sa ním rôzne rastlinné či geometrické ornamenty. Svojho času to bola najjednoduchšia zdobiacia technika,“ zasväčuje nás do tajov farebných piestov. Naši predkovia poznali dva druhy piestov – jeden na pranie a druhý mangľovací, ktorým sa žehlilo. Na prvý pohľad boli podobné, hoci druhý spomenutý bol o niečo dlhší a mal zaujímavejší význam. „Mangľovací piest bol aj darom z lásky.

Išlo o predmet, ktorý vyrezal frajer svojej frajerke na znak náklonnosti,“ dopĺňa s tým, že na piest mládenci vyryli iniciálky svojej miléj. Okrem vyrezávania sa vo Chvojnici maľovali drevené hračky, ktoré boli pred storočím vychýrené široko-daleko. Jednu z originálnych chvojnických hračiek má podľa lektora vo svojej zbierke aj Rastislav Haronik z Vyšehradného,

miestnej časti Nitrianskeho Pravna. Mala by to byť vianočná pyramída s figúrkami.

Ide o stojan na sviečky, ktorých plamene poháňali vrtulu a tá roztáčala malý betlehem. Že je to pôvodná hračka, prezrádza nápis Fundstolen, čo je pôvodný názov Chvojnice.

Počas tvorivých dielní si súčasníci vyskúšali maľovanie kópií sústružných hračiek, ktoré sú v zbierkach prievidzského Hornonitrianskeho múzea. „Keby sa tieto podujatia neorganizovali, ľudia by pozabúdali, čím sa ich predkovia v minulosti živili,

čomu sa venovali. Napríklad aj to, že vo Chvojnici sa vyrábali hračky,“ chváli organizáciu podobných workshopov jeden zo starostov a zároveň prezident občianskeho združenia Hornonitrie Miroslav Dzina. Záujem o prácu s drevom či ostatné tradície je veľký aj medzi obyvateľmi hornej Nitry. Obzrieť si historické artefakty v múzeu je síce fajn, keď však príde možnosť vyskúšať si remeslo predkov, radi si vyhrnú rukávy. Pracovné večery u Tkáčov pre protipandemické opatrenia nateraz dostali stopku a na ďalšie si musíme počkať. Môžete to brať ako pozvánku a na stránke Hornonitria čakať na nové termíny tvorivých dielní. Pracovné večery u Tkáčov sa sústreďujú v obciach, v ktorých sa danému remeslu v minulosti venovali.

V Porube si súčasníci vyskúšali vytvoriť pravniarsku výšivku plným stehom. Pomôckou im boli predkreslené motívy. „Vyskúšali sme si krajkú sieťovaním. Ide historicky o najstaršiu techniku, ktorú využívame pri tvorbe sieťovaných tašiek, dečiek, zácloniek alebo aplikácií vložných do rôznych tkanín. Kto chce, môže si ju ozdobiť vyšívaním vzorov na základnú sieť,“ prechádzame do ďalšej obce Hornonitria s Radkou Tarabčíkovou. O histórii sieťovania porozprával Rastislav Haronik, ktorý má vo svojich zbierkach aj pôvodné výšivky svadobných šatiek. Trio workshopov vyvrcholilo v Nitrianskom Pravne v dielni „U Tkáčov“. Už počas celého uplynulého roka si tu mladí aj starší vyskúšali tkanie kobercov. Tentoraz sa v tvorivej dielni zamerajú na tkanie činovate, čo je už podľa organizátorov náročnejšia technika. Asi len málokto tuší,

ako sa snová osnova či nakrúcajú útkové nite do člnka.

Ak ste doteraz mali pocit, že združenie Hornonitrie len vzdeláva a pripomína minulosť, opak je pravdou. Obyvatelia týchto obcí sa stretávajú na spoločných kultúrnych i športových akciách. Často sú poprepájané, napríklad ako TOP guláš, kde si jednotlivé obce „zmerajú svoje varešky“ a pripravia ten naj guláš podľa vlastného receptu. Zatiaľ čo sa v kotlíkoch prepájajú chute, na futbalovom štadióne sa odohráva súboj o titul najlepšieho družstva. Hornonitrie si však neodpustí

ani netradičné, no o to zábavnejšie disciplíny. Kto by nechcel byť majstrom v pribíjaní klinec, škrabaní zemiakov či pití piva? Na akciách deviatky spriatelenej obce hornej Nitry nie je núdza ani o takúto skvosty.

A ak náhodou zavítate do okolia v čase, keď sa nekoná zábavné či historické podujatie, určite nezúfajte. Nájdete tu množstvo označených turistických aj cykloturistických chodníkov, ktorými sa dostanete z jednej časti Hornonitria do druhej. Podľa ročného obdobia vám do oka padnú zaujímavé rastlinky a na

svoje si po letnom daždi prídu aj hubári. Aprópo, hubári. Už osem rokov je obec Malinová hostiteľkou výstavy húb, ktoré sem prinášajú hubári zo širokého okolia. Nejde pritom len o milú výstavku pekných kúskov. Patronát nad ňou prevzali odborní garanti, členovia Slovenskej mykologickej spoločnosti pri Slovenskej akadémii vied. „Každý rok sa tešíme, ak vystavovatelia prinesú čo najviac druhov húb, a to nielen bežné jedlé huby, ale aj jedovaté, prípadne neznáme plodnice. Dôležité je priniesť z jedného druhu aspoň dve či tri plodnice, neodrezané, ale opatrne vybrané zo substrátu, na ktorom vyrástli. Či už ide o pôdu, alebo drevo. Pri neznámych druhoch je dobre si zapamätať, kde rástli. Z nálezov môžu vystavovatelia vytvoriť aj vlastnú kompozíciu nainštalovanú na podnose,“ približujú podmienky účasti organizátori. Súčasťou výstavy sú každoročne aj odborné poradne, prehliadka odbornej literatúry a naposledy nechýbala ani najväčšia mykologická encyklopédia na svete. Jej autorom je hornonitriansky rodák a mykológ európskeho formátu Ladislav Hagara. Tí, ktorí huby v lese nedokážu nájsť, si v Malinovej môžu prezrieť panelovú výstavu fotografií známych aj

menej známych druhov. Zároveň je táto výstava výnimočná aj vďaka ochutnávkam hubových jedál. A to už stojí za poznačenie takejto akcie do kalendára. Vymenovať všetky zaujímavé akcie naprieč obcami Hornonitria by bolo odvážne. Je ich mnoho a určite by sme na niektorú

zabudli. No ak budete rozmýšľať, kam sa najbližšie vybrať na výlet, spomeňte si na tieto riadky. Je viac ako pravdepodobné, že sa v niektorej z deviatich obcí bude konať niečo zaujímavé, prípadne vás virtuálna prehliadka namotivuje na turistiku či prechádzku po dedinkách. Vo viacerých sú múzeá s odkazom na minulosť. Niekde sa zas minulosť prelína so súčasnosťou. Napríklad v Tužine a okolí sa naši predkovia venovali zlatokopectvu. Dnes je zlatokopectvo športovou disciplínou, organizujú sa tu slovenské aj medzinárodné súťaže. Hornonitrie je historické územie so svojráznou slovensko-nemeckou kultúrou, ktorú vytvorili starousadlíci aj prisťahovalci. Zaberá dolinu horného toku rieky Nitry. Zo severu hranicu Hornonitria tvorí masív Žiaru s vrchmi Kľak a Vyšehrad. Jedným z jeho štyroch okresov je okres Prievidza. V jeho severnej časti sa nachádza pravnianska dolina s viacerými obcami. Deväť obcí Nitrianske Pravno, Nedožery-Brezany, Pravenec, Poruba, Kľačno, Tužina, Malinová, Poluvsie, Chvojnica spája členstvo v občianskom združení Hornonitrie.

(gas, ras)

Žiadosti elektronicky

V rámci grantového systému Trenčianskeho samosprávneho kraja s názvom Zelené oči bude možné podávať žiadosti o grant elektronickým spôsobom. Poslanci na poslednom tohtoročnom zasadnutí zastupiteľstva odsúhlasili aj ďalšie zmeny, rozpočet zeleného grantového programu TSK na rok 2022 zostal nezmenený vo výške 80-tisíc eur.

Vynovená hviezdáreň

Prednášková sála župnej hviezdárne v Partizánskom prešla drobnými stavebnými úpravami. Tie prispeli k tepelnému aj vizuálnemu komfortu prednášajúcich aj hostí. Investíciu vo výške 5,5-tisíc eur hradila župa z vlastného rozpočtu.

Pomoc obciam

Až desiatim obciam v Trenčianskom kraji pomohla župa finančnou injekciou, aby sa vyrovnali s následkami ničivých povodní v letných mesiacoch. Zastupiteľstvo TSK prerozdelené spolu 30-tisíc eur a na budúci rok majú na tento účel pripravených o 20-tisíc eur viac.

NA CESTÁCH NOVÁ TECHNIKA AJ NA ZIMU

Rozšírili vozový park. Cestmajsterstvá Správy ciest TSK môžu využívať novú modernú techniku, ktorá bude brázditiť takmer 1800 km ciest II., III., ale aj I. triedy na území kraja. Zo župného rozpočtu šla na tento účel historicky najvyššia suma, takmer 3 milióny eur. Za túto čiastku sa nakúpilo 50 ks techniky, ktorú môžu zamestnanci Správy ciest TSK využívať na letnú i zimnú údržbu. Okrem štyroch sypačov s nadstavbami sú to napríklad aj tri kosačky, tri traktory či ďalšie

dva elektromobily.

„Je to tretí takýto balík, pričom za posledné roky župa do nákupu techniky na údržbu ciest investovala 8 miliónov eur. Aj v budúcoročnom rozpočte poslanci schválili viac ako 3 milióny eur na nákup ďalšej

techniky,“ povedal trenčiansky župan Jaroslav Baška. Ten počas návštevy cestmajsterstiev v správe TSK nezapadol podakovať zamestnancom, ktorí zabezpečujú bezpečnosť župných ciest.

V týchto zimných mesiacoch sa o zjazdnosť ciest starajú aj nové stroje a zamestnanci sú neustále v pohotovosti. Aktuálnu situáciu na cestách môžete sledovať na webovom sídle <http://bellmet.eu/>. (bm, foto: TSK)

SCHVÁLENÉ INVESTÍCIE ZA 54 MILIÓNOV EUR

Jedným z hlavných bodov novembrovej schôdze Zastupiteľstva TSK bolo schválenie krajského rozpočtu na roky 2022 – 2024 v celkovom objeme 211,38 mil. eur.

V budúcom roku župa za takmer 54 mil. eur zlepši kvalitu ciest, škôl, nemocníc, zariadení sociálnych služieb aj kultúrnych inštitúcií. Najväčší objem finančných prostriedkov, bezmála 23 mil. eur, kraj smeruje do oblasti školstva. Viac ako 18,5 mil. eur župa investuje do dopravy. Pre SC TSK je vyčlenených cca 5 mil. eur, z toho 3,04 mil. eur na nákup strojného vybavenia, techniky a obnovu vozového parku, cca 1,9 mil. eur na rekonštrukciu vybraných oporných múrov a mostných objektov a realizáciu bezpečnostných prvkov na cestách II. a III. triedy.

V oblasti zdravotníctva je v budúcom roku stanovených niekoľko priorít. Pre NsP Prievidza so sídlom v Bojniciach (1,81 mil. eur) je to dokončenie urgentného príjmu vrátane obstarania prvotného vybavenia za viac ako 1,6 mil. eur. V NsP

Myjava (497-tis. eur) sú to predovšetkým financie na obnovu zdravotníckej prístrojovej techniky. Pre NsP Považská Bystrica (1,68 mil. eur) pôjde 1,2 mil. eur na dopracovanie projektov dokumentácie Jednotky magnetickej rezonancie.

Župa zlepši aj podmienky poskytovania sociálnych služieb za viac ako 5,1 mil. eur a do oblasti kultúry TSK v budúcom roku investuje takmer 1,8 mil. eur. Na implementáciu projektu Revitalizácia Draškovičovo kaštieľa v Čachticiach sú vyčle-

nené financie vo výške takmer 1,1 mil. eur. Financie vo výške 650-tis. eur kraj vyčlenil na obnovu Pamätného domu Janka Jesenského v Bánovciach nad Bebravou.

Kraj plánuje v roku 2022 vo všetkých 9 okresoch zrekon-

štruovať 51 úsekov ciest v dĺžke presahujúcej 59 kilometrov. Opätovne pôjde o súvislé, celoplošné opravy, do ktorých z vlastného rozpočtu investuje 7,5 mil. eur.

(bm, foto: TSK)

ALEJ LEMUJÚ OVOCNÉ STROMY

Viaceré generácie rodín si v aleji vedúcej k obnovenému krížu v Trenčianskych Stankovciach v prvú novembrovú sobotu zasadili niektorú z pôvodných odrôd ovocných stromov. Okrem jabloní, sliviek a hrušiek z Moravského Lieskového pribudla aj takmer desiatka líp.

Viac ako 120 ovocných stromov doplnia takmer tridsiatka rôznorodých drevín, ktoré si pre potreby výuky vysadilo v spomínanej aleji vedenie miestnej školy. Na poliach v okolí obce bojovali v minulých storočiach kurucké a cisárske vojská. Kríž, ku ktorému novovysadená alej vedie, bol postavený na pamiatku ľudí padlých v týchto bojoch. Pozvanie popri viacerých generáciách rodín z Trenčianskych Stankoviec prijal aj trenčiansky župan Jaroslav Baška. Projektom chceli organizátori pomôcť nielen

uchovať staré odrody ovocných stromov, ale aj prispieť k zlepšeniu životného prostredia. „Chcem sa poďakovať Vendelínovi Sedláčkovi a FS Rozvážan, páňovi starostovi a všetkým, ktorí prišli. Pevne verím, že o pár rokov si deti rodičov, ktorí pomáhali sadiť stromčeky, budú môcť vychutnať plody tejto ťažkej, ale veľmi zaujímavej práce,“ povedal predseda

TSK Jaroslav Baška. Miestni sa už teraz tešia, ako budú môcť využiť ovocnú alej na cyklistické výlety. K ďalším plánom na jej rozvoj patrí vytvorenie lúky z pôvodných kvetín, hmyzích hotelov či osadenie lavičiek na počesť ľudí, ktorí sú spätí s obcou Trenčianske Stankovce.

(kl, foto: TSK)

Vytvorili si skalku

K moderným priestorom a k novovzniknutej telocvični v areáli Strednej zdravotníckej školy v Prievidzi už patrí aj reprezentatívny vstup, o ktorý sa svojpomocne postarali pedagógovia a žiaci školy. Kvetinovú skalku pred budovou vytvorili v rámci Mesiaca dobrovoľníctva.

KNIHY ZOSTANÚ V SUCHU

Problémová vlhkosť v suteréne považškobystrickej knižnice je už minulosťou. Trenčianska župa okrem odizolovania budovy zrenovovala aj zábradlie na vonkajšom schodisku či vybudovala bezbariérový vstup

do knižnice. Stavebné práce spočívali najmä v odkopaní historickej budovy knižnice po základový pás po celom jej obvode. Následne sa zrealizoval hydroizolačný náter, osadilo

sa drenážne potrubie, nopolová fólia a späť sa okolie objektu zasypalo. „Vďaka spomínaným stavebným prácam sme zamedzili vzniku vlhkosti a zároveň umožnili prevetranie a odvedenie zemnej vlhkosti. Do odizolovania suterénu knižnice a stavebných úprav okolia župa investovala takmer 208-tisíc eur s DPH,“ povedala Beáta Tichá, poverená riadením Odboru investícií a vnútornej prevádzky Úradu TSK. Zmenou prešlo aj okolie knižnice. Na vnútornej strane okien sa osadili repliky dobových kovaní, zreštaurovalo sa zábradlie interiérového schodiska a ľahší prístup do budovy majú už aj ľudia s hendikepom.

(kl, foto: TSK)

Turizmus

potiahli Slováci

V porovnaní s predchádzajúcim rokom počet návštevníkov Trenčianskeho kraja počas júna, júla a augusta narástol o viac ako 10-tisíc. Kvôli pandémie sa niektorí Slováci rozhodli stráviť leto doma, o takmer 13-tisíc domácich viac spoznávalo v letných mesiacoch krásy a zákutia nášho kraja. Naopak, zahraničných návštevníkov bolo menej o takmer 2 800. Porovnanie počtu prenocovaní počas týchto troch mesiacov v roku 2020 a 2021 vyšlo lepšie pre tohtoročné leto, v kraji prenocovalo viac návštevníkov, a to o 42-tisíc. Spomedzi deviatich okresov Trenčianskeho kraja patril k najnavštevovanejšiemu okresu Trenčín.

Pre fotku Dubčeka som dostal stopku

TRENČIANSKY FOTOGRAF MILOSLAV ABEL POZNAL AJ TIENISTÚ STRÁNKU BÝVALÉHO REŽIMU

Sú po ňom pomenované námestia, ulice, školy. Pre Slovákov bol symbolom nádeje a lepšieho života. Pred sto rokmi sa v Uhrovci narodila významná osobnosť našich dejín Alexander Dubček, ktorý často navštevoval aj milovaný Trenčín. Jeden rodný dom v Uhrovci spojil dvoch veľikánov – Ľudovíta Štúra a Alexandra Dubčeka. V novembri sme si pripomenuli okrúhlych sto rokov od narodenia Dubčeka. Po celom Slovensku sa na jeho počesť konali rôzne podujatia. Obísť nemohli ani jeho domáci Trenčiansky kraj. K svojej rodnej hrude sa vždy hlásil a nevynechal nijakú príležitosť, aby mohol zavítať do Trenčína. A práve v centre mesta vystavil unikátne zábery Dubčeka trenčiansky fotograf Miloslav Abel. „Prvýkrát som sa s ním stretol zoči-voči na štadióne za mostami počas futbalového zápasu v júni 1968. Zazrel som ho a keďže bol vtedy veľmi obľúbený, štadión mu tleskal. V pondelok som

odniesol fotky do redakcie. Tam sa potešili a dali ich vyvolať. O týždeň boli uverejnené a štočky pravdepodobne zostali v tlačiarňach. Keď prišiel august 1968 a vychádzali mimoriadne čísla Trenčianskych novín, tak jednu z fotiek použili na titulke s nápisom: „Sme s vami, buďte s nami.“ Ešte som sa s ním stretol na jeseň toho roku na výstave „Trenčín, mesto módy“, kde bol s manželkou, a potom som ho odfotil aj na predvolebnej kortsáčke a v roku 1990 v Brezovej pod Bradlom. Keď sa vracali z mohyly, tak ho jedna občianka

napriek ochranke stihla objasť a vtedy vznikla tiež jedna z vystavených fotografií,“ zaspomínal si čerstvý osemdesiatnik Abel. Dubček pod hradom Matúša Čáka odštartoval svoju politickú kariéru a práve sem smerovali po návrate z Moskvy v roku 1968 aj jeho prvé kroky. O dva roky neskôr ho zbavili všetkých funkcií a členstiev súvisiacich s jeho politickou činnosťou, upadol do nemilosti a stal sa terčom sledovania a špionáže ŠTB. Dlhých 20 rokov žil v izolácii. Prenasledovali ho, prišiel o vojenskú hodnosť, odňali mu cestovný pas a pracoval za minimálnu mzdu. Pre foto-

grafiu, ktorá bola uverejnená po zápase, podobný osud postihol aj fotografa Abela. „Začali mi to vyčítať. Odrazu som mal zákaz nosiť fotky do redakcie. Negatívy som zo strachu radšej schoval na povale,“ povedal. Kým Dubčeka vystrelila na politický piedestál Nezná revolúcia v roku 1989, aj Miloslav Abel sa po roku mohol ďalej venovať svojej vášni – fotoграфовaniu. Zachytil viacero športových momentov, v Dubnici nad Váhom mal vlastnú fotoslužbu a doteraz ho stretnete na mnohých kultúrno-spoločenských podujatiach v Trenčíne, kde zachytáva dôležité momenty zo života Trenčanov. Životnú púť Alexandra Dubčeka nakoniec prežala dopravná nehoda 2. septembra 1992, pri ktorej zahynul. „Budem si ho pamätať ako človeka, ktorý vedel do príhovorov zakomponovať aj vtipné myšlienky,“ uzavrel Miloslav Abel.

(mib, ras)

Považská Bystrica prišla pred desaťročiami o celé historické centrum. Pôvodné budovy nahradili stavby, ktoré mali ukázať, že ide o „hrdé socialistické mesto“. Predstavy o funkčnosti a zároveň modernosti sa zhmotnili aj do podoby Administratívnej budovy štátnych orgánov, ktorú miestni poznajú pod skratkou ABŠO. Symbol Považskej Bystrice a jeho konštrukčné riešenie dodnes fascinuje nielen architektov, ale aj laickú verejnosť. Zlomovým momentom pre mesto bol rok 1929, keď sem prišiel zbrojársky priemysel. Považská Bystrica zažívala v nasledujúcom období prudký rozmach, s ktorým súvisel stúpajúci počet domácich obyvateľov, ale aj tých cezpoľných. „Do mesta prichádzalo množstvo ľudí z okolia, ktorí si tu potrebovali vybaviť rôzne veci. Pred výstavbou ABŠA sídlili úrady na rôznych miestach, čo mnohým komplikovalo život. Práve táto budova mala dostať úrady pod jednu strechu, čo sa jej v konečnom dôsledku darí dodnes,“ vysvetlil považsko-bystrický architekt Marek Turošík.

Projekčný proces trval dva roky, samotná výstavba sa začala v roku 1968. Marek Turošík upozorňuje, že bola náročná z hľadiska financií aj času. „Boli tu jednak použité progresívne technológie, jednak veľmi kvalitné materiály, preto sa prestavba pretiahla až do roku 1978,“ ozrejmil. Jedinečnosť budovy v prvom rade spočíva v jej konštrukcii. Po prvý raz v rámci Československa bol totiž použitý systém vahadlového zavesenia oceľových ťahadiel, ktoré nesú jednotlivé podlažia. Budovu pritom stavali od najvyššieho 14. podlažia a postupne vešali nižšie.

Tvorcovia – architekt Ivan Meliš a statik Severín Ďuriš – si nepochybne uvedomovali, že stavajú významnú budovu.

ÚRADY VISIACE NA LANÁCH

ZABUDNUTÉ
MIESTA

Svedčí o tom aj veľký počet umeleckých diel, ktoré vytvorili významní umelci ako Rudolf Uher alebo Andrej Barčík.

Hneď na úvod zaujme mozaika kozmonauta, ktorá je umiestnená nad vchodom. „Je otočená k starému námestiu. Samotná budova totiž kedysi ohraničovala staré aj nové centrum. Bola

zakomponovaná do historickej Považskej Bystrice, čo nám ešte pripomínajú dve kryté chodby, ktoré sú v exteriéri a ktoré nadväzovali na dve ulice starého mesta,“ doplnil Turošík. Súčasťou budovy je aj aula s 250 miestami. Dominuje jej atypický luster zo sklenených rúrok, ktorý sa naplno rozsvieti približne za 15 minút. Za ten čas mení farby a dodáva miestnosti neopakovateľnú

atmosféru. V súčasnosti je ABŠO na zozname pamätihodností mesta. Z vyšších poschodí sa ponúka krásny výhľad na Považskú Bystricu. Daňou za to je fakt, že budova má už vážne nedostatky. Svoje o tom vedía aj desiatky zamestnancov

okresného úradu, ktorý

tu sídli. „Budova je energeticky vysoko náročná. Použitá technológia bola síce v čase výstavby pokroková, ale teraz nespĺňa štandardy dnešnej doby,“ upozornil prednosta úradu Andrej Torda. Aj preto sa pred

dvoma rokmi odtiaľto presťahoval okresný súd. Priestory má pritom ABŠO skutočne veľkorysý – celá budova má približne 15-tisíc metrov štvorcových, z toho jednu tretinu tvoria kancelárie. Nevýhovujúce podmienky však štátne orgány skôr odrádzajú.

„Teraz už občania nenájdu všetky úrady pod jednou strechou. Preto je mojím cieľom, aby sa budova zrekonštruovala a aby sa sem úrady vrátili,“ skonštatoval Torda. Rekonštrukčné práce odhaduje na niekoľko miliónov eur, financie chce čerpať z viacerých zdrojov, napríklad aj z plánu obnovy. Prvým krokom je štúdia uskutočniteľnosti, kde už vysúťažili jej zhotoviteľa. „Štúdia nám dá odpoveď na viaceré otázky. V prvom rade zhodnotí technický stav budovy a jej naplniteľnosť po prípadnej rekonštrukcii. Podľa môjho názoru dokáže ABŠO pod svoju strechu skryť 200 až 250 ľudí a budem rád, keď sa nám to v budúcnosti naozaj podarí,“ doplnil Torda.

Výsledok štúdie by mal byť známy o štyri mesiace. Nasledne sa ukáže, či bude ABŠO len architektonickým memom minulého režimu, alebo sa dokáže kedysi pokroková stavba prispôbiť aj súčasnému svetu.

(baša)

KAM V NAŠOM KRAJI?

JANUÁR – FEBRUÁR 2022

Termín: december – 28. február 2022

Názov: Keď sa hračky hrajú
Miesto konania: Dubnický kaštieľ, Dubnica nad Váhom
Web: www.kastiel.dubnica.eu
Anotácia: Vstúpte spolu s nami do obrovskej detskej izby a vráťte sa v čase! Spoznajte tak našu históriu cez hračky a hru hlavne z obdobia 2. polovice 20. storočia. Staršie generácie si môžu zaspomínať a zdieľať svoje zážitky s mladšími a deťmi. Výstava hračiek vám predstaví viac ako 200 ks exponátov zo zbierok Dubnického múzea, Kysuckého múzea v Čadci a zo súkromnej zbierky Janky Majčíkovej. Výstava je sprístupnená v rámci otváracích hodín Dubnického múzea.

Termín: 8. január 2022 o 16.00 h

Názov: Prechádzky mestom so sprievodcom: Židovská strava a domácnosť
Miesto konania: stretnutie pri KIC, Mierové námestie, Trenčín
Web: www.visit.trencin.sk
Anotácia: Košer strava je jedným zo základných znakov židovstva. Súbor predpisov určuje, čo sa môže konzumovať a čo nie, čo sa s čím môže kombinovať a ako jedlo pripravovať. Príďte na prvú prechádzku mestom so sprievodcom v novom roku a dozviť sa viac. Prechádzky mestom pripravuje Kultúrno-informačné centrum Trenčín.

Termín: 10. – 30. január 2022

Názov: Výstava fotografií fotoklubu Lumen
Miesto konania: Kultúrny dom Samka Dudíka v Myjave
Web: www.kultura.myjava.sk
Anotácia: Fotoklub Lumen v spolupráci s Mestom Myjava pripravuje už tradičnú výstavu fotografií, ktorá sa bude konať od 10. do 30. januára 2022 v spoločenskej sále Kultúrneho domu Samka Dudíka v Myjave.

Termín: 13. január 2022

Názov: Čítanie zo skrine Čuda - Juda
Miesto konania: Kaviareň Na Ceste, Trenčín
Web: www.visit.trencin.sk
Anotácia: Číta Ivetka Hlavienková z knihy Roalda Dahla Matilda. Vhodné pre deti od 5 rokov.

Termín: 15. január 2022

Názov: Na skok do rumunskej Transylvánie - Antonia Dvoranová
Miesto konania: Kaviareň Na Ceste, Trenčín
Web: www.visit.trencin.sk

Termín: 19. január 2022

Názov: Dedkov sprievodca digitálnou galaxiou
Miesto konania: Centrum pre rodinu, Trenčín
Web: www.visit.trencin.sk
Anotácia: Kurz, kde mladí budú učiť starších, je zacielený primárne na seniorov, ktorí sa chcú zlepšiť v ich používaní. Naučíte sa, ako si nastaviť počítač, založiť emailovú schránku, ako si stiahnuť Skype alebo zoom, aby ste sa mohli spojiť so svojimi deťmi či vnúčatami.

Termín: 22. január 2022

Názov: Zlatá kráska
Miesto konania: RKC v Prievidzi
Web: www.rkcpd.sk
Anotácia: Výšivky cez kartón - tvorivá dielňa pre dospelých

Termín: 25. január 2022

Názov: Učíme sa umeniu
Miesto konania: RKC v Prievidzi
Web: www.rkcpd.sk
Anotácia: Výtvarný kurz pre dospelých s lektorkou Janou Ficovou. Téma: Kresba portrétu.

Termín: 26. január 2022

Názov: Smejko a Tanculienka
Miesto konania: Kino Mier, Považská Bystrica
Web: www.pxcentrumpb.sk
Anotácia: hudobno-divadelné predstavenie pre deti

Termín: 27. január 2022

Názov: Smejko a Tanculienka – Tancuj, tancuj!
Miesto konania: Mestské kultúrne centrum, Bánovce nad Bebravou
Web: www.ticketportal.sk
Anotácia: Po roku a pol k vám konečne prichádzajú Smejko a Tanculienka so svojim novopečeným predstavením Tancuj, tancuj!, v ktorom zaznejú tie najnovšie aj najznámejšie hity.

Termín: 28. január 2022

Názov: SNOW FILM FEST
Miesto konania: RKC v Prievidzi

Web: www.rkcpd.sk

Anotácia: Filmová prehliadka outdoorových filmov so zinnou tematikou

Termín: 29. január 2022

Názov: SPEV KOHÚTA
Miesto konania: Kino Mier Považská Bystrica
Web: www.pxcentrumpb.sk
Anotácia: Divadelné predstavenie Radošinského naivného divadla

Termín: 30. január 2022 o 19.00 h

Názov: Radošinské naivné divadlo: Spev kohúta
Miesto konania: Posádkový klub, Trenčín
Web: www.visit.trencin.sk
Anotácia: Trpká komédia, v ktorej je pravý dedinský život zobrazený typickou radošinskou optikou humoru a nadhľadu. Jedni susedia vravia, že v dedine je to normálne a treba to brať s rešpektom, keď nadranom kikirika kohút, iní si myslia opak, a tak sa po spoločnej debате rozhodnú hľadať rôzne riešenie. Lenže – dá sa v takejto situácii, teda pri rannom speve kohúta, nájsť jednoznačné riešenie?

Termín: do 31. januára 2022

Názov: Výstava keramiky
Miesto konania: RKC v Prievidzi
Web: www.rkcpd.sk
Anotácia: Výstava detských prác výtvarného krúžku Centra voľného času v Prievidzi pod vedením Mgr. Vladimíry Teslíkovej, ZŠ regiónu horná Nitra a Špeciálnej základnej školy internátnej v Prievidzi

Termín: do 31. januára 2022

Názov: Srdom v raji
Miesto konania: Galéria Regionart pri RKC v Prievidzi
Web: www.rkcpd.sk
Anotácia: Autorská výstava fotografa Karola Kobellu

Termín: 5. február 2022

Názov: Svet a My
Miesto konania: Kultúrny dom Samka Dudíka v Myjave
Web: www.kultura.myjava.sk
Anotácia: Mesto Myjava a Vysokohorský expedičný klub MY vás srdečne pozývajú na ďalší ročník cestovateľských prezentácií s názvom SVETA MY 2022, ktoré sa uskutočnia v sobotu 5. 2. 2022 v hlavnej sále Kultúrneho domu Samka Dudíka v Myjave.

December – 28. február 2022

KEĎ SA HRAČKY HRAJÚ

Na rozdiel od detí hračky nevyrastú, preto sa spolu môžu hrať, aj keď je medzi nimi storočný vekový rozdiel – aj o tom sa môžete presvedčiť v priestoroch Dubnického kaštieľa. Pripravili tu výstavu Keď sa hračky hrajú, ktorá zaujme hravou inštaláciou aj krásou starožitných hračiek. Dospelému návštevníkovi pripomenie časť jeho detstva a deťom zase ukáže, s čím sa hrávali ich rodičia. Výstava ponúkne viac ako 200 exponátov, a to najmä z druhej polovice 20. storočia. Jednotlivé kúsky pochádzajú zo zbierok Dubnického múzea, Kysuckého múzea v Čadci či zo súkromnej zbierky Janky Majčíkovej. „Okrem bábik, plyšových medvedíkov a maňušiek návštevník uvidí aj rôzne stolové a spoločenské hry, stavebnice a to všetko vo vzájomnej interakcii. Výstavu dopĺňajú aj obrazy maliarky Pavly Koyšovej, ktorá sa programovo venuje téme hrajúcich sa hračiek,“ priblížila historička Dubnického múzea Martina Bernátová.

zdroj: www.kastiel.dubnica.eu

5. február – 11. marec

ZIMNÉ SLÁVNOSTI HORNONITRIA

Po ročnej covidovej pauze sa opäť vracajú Zimné slávnosti Hornonitria. Tradicia šiestich festivalov v jednotlivých dedinách pravnianskej doliny trvá od roku 2003, pričom predstavuje to najlepšie z lokálnej folklórnej dielne. Podujatie slávnostne otvorí 5. februára v Nitrianskom Pravne vernisážou výstavy tradičného odevu zo zbierky Bibiány Krpelanovej a výstavou kraslíc regionálnych umelkyní. V rámci ďalších plánovaných podujatí dostanú počas februára a marca priestor dospelí a detskí folkloristi, menšinová kultúra karpatských Nemcov či ľudoví remeselníci. Výpočet si tiež môžete súťažne vykonať neprofesionálnymi interpretov ľudovej piesne. Záverečný Koncert duchovnej hudby sa bude konať 11. marca v kostole vo Chvojnici. Ako informovala riaditeľka Regionálneho kultúrneho centra v Prievidzi Ľudmila Húsková, v prípade zlej pandemickej situácie sa časť programu presunie do online priestoru.

zdroj: www.rkcpd.sk

Termín: 7. – 11. február 2022

Názov: Detská hudobná dielňa
Miesto konania: RKC v Prievidzi
Web: www.rkcpd.sk
Anotácia: 5-dňová hudobno-textárska dielňa pre deti s Nanyom Hudákom a Miroslavom Lukačovičom

Termín: 19. február 2022

Názov: TUŽINA GRO(O)VE 2022 – ZIMNÁ EDÍCIA
Miesto konania: Piano Music Club Prievidza
Web: www.rkcpd.sk
Anotácia: Zimná verzia festivalu OZ GROOVE Tužina Gro(o)ve – koncert 3 hudobných hostí: NUEBO, Dissmatik a Vydrapená Bužírka Punk System

Termín: 21. február 2022

Názov: Trochu inak s Adelou
Miesto konania: Posádkový klub, Trenčín
Web: www.visit.trencin.sk
Anotácia: Moderátorka Adela Vincezová si do talkshow Trochu inak pozýva hostí, ktorí sú výnimoční svojou originalitou. Novátori, rebeli, vynálezcovia, svojrázni umelci a iné unikátne osobnosti sú pozvaní do divadelnej sály Posádkového klubu, aby sa stali súčasťou inšpirujúceho večera spiestreného živou hudbou.

Termín: 22. február 2022 o 17.00 h

Názov: Ruský cirkus na ľade
Miesto konania: Zimný štadión, Prievidza
Web: www.ticketportal.sk
Anotácia: Ruský Cirkus na ľade pod vedením K. Kirillova prichádza opäť na Slovensko! Po veľkom úspechu jesenného turné na Slovensku v roku 2019, sa rozhodol potešiť nových divákov a opäť odštartovať európske turné sezóny.

Termín: 9. február – 9. marec 2022

Názov: AMA 2022
Miesto konania: Galéria Regionart pri RKC v Prievidzi
Web: www.rkcpd.sk
Anotácia: Výstava tvorby neprofesionálnych výtvarníkov okresu Prievidza vo všetkých odboroch výtvarnej tvorby - maľba, kresba, grafika a plastika.

Termín: 22. február 2022

Názov: Učíme sa umeniu
Miesto konania: RKC v Prievidzi
Web: www.rkcpd.sk
Anotácia: Výtvarný kurz pre dospelých s lektorkou Janou Ficovou. Téma: Figúra a svetlo.

Termín: 26. február 2022

Názov: Pán strom
Miesto konania: Kultúrny dom Samka Dudíka v Myjave
Web: www.kultura.myjava.sk
Anotácia: Kultúrny dom Samka Dudíka pozýva na divadelné predstavenie Radošinského naivného divadla Pán strom. Nevšedná, poetická hra Stanislava Štepku ponúka veľa nečakaných a prekvapujúcich humorných situácií a nepriamo smeruje k morálnemu apelu. Na scéne divákovi farbitvo porozpráva svoj životný a mimoriadne pútavý príbeh na prvý pohľad mlčanlivý storočný strom – buk. Zároveň s prítlačivým životným príbehom stromu a lesa nepriamo sledujeme aj storočné pestré udalosti ľudí a spoločnosti.

Termín: 28. február 2022

Názov: PANIKARI
Miesto konania: Kino Mier, Považská Bystrica
Web: www.pxcetrumpb.sk
Anotácia: Hudobná komédia súčasného fínskeho dramatika Mikku Myllyaha. Príbeh troch kamarátov a ich pochybností, ako ostat' skutočným mužom.
Hrajú: Marcel Ochránek, Juraj Hřečka, Jakub Rybárik

ZIMNÉ SLÁVNOSTI HORNONITRIA 30. ROČNÍK

Termín: 5. február 2022

Názov: Otvorenie Zimných slávností Hornonitria
Miesto konania: Nitrianske Pravno
Web: www.rkcpd.sk
Anotácia: Vernisáž výstavy tradičného odevu zo zbierky Bibiány Krpelanovej a výstava kraslíc regionálnych umelkyň

Termín: 5. február 2022

Názov: Zimné slávnosti folklóru
Miesto konania: Pravenec
Web: www.rkcpd.sk
Anotácia: Prezentácia regionálnych folklórnych skupín a súborov spojená s tradičnou fašiangovou zábavou

Termín: 13. február 2022

Názov: Súzvuky
Miesto konania: Kľačno
Web: www.rkcpd.sk
Anotácia: Prezentácia speváckych skupín národnostných menších regiónu + host'

Termín: 19. február 2022

Názov: Pamätka Jozefa Strečanského
Miesto konania: Poluvsie
Web: www.rkcpd.sk
Anotácia: Súťažná prehliadka neprofesionálnych spevákov

Termín: 27. február 2022

Názov: Deň detského folklóru
Miesto konania: Poruba
Web: www.rkcpd.sk
Anotácia: Prezentácia DFS pravnianskej doliny + host'

Termín: 5. marec 2022

Názov: Majstri pravnianskej doliny
Miesto konania: Tužina
Web: www.rkcpd.sk
Anotácia: Prezentácia remeselníkov z regiónu

Termín: 11. marec 2022

Názov: Koncert duchovnej hudby
Miesto konania: Kostol Povýšenia sv. kríža Chvojnicka
Web: www.rkcpd.sk
Anotácia: Koncert vokálnej skupiny SKLO s pašiovou tematikou

VIAC POZVÁNOK NÁJDETE NA
WWW.TRENCINREGION.SK

Naša „vihadzovaná“

V roku 2021 bol do Reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska zapísaný ďalší významný prvok pod názvom „Tance s vyhadzovaním v myjavsko-trenčianskej oblasti“, ktorého predkladateľom bolo CTK v Myjave.

Tieto párové krúživé tance s vyhadzovaním partnerky sú špecifickým prejavom tanečného folklóru v okolí miest Myjava a Trenčín. Lokálne sa nazývajú aj „na kúbi“, „vihadzovaná“, „vihadzovaná“, „sellácka“, „slovenská“, „slovenčina“, „šálená“, „lubinská“, „vrtená“, „hustí“ či „čardáš“.

Sú to krúživé párové tance starého štýlu, ktoré majú improvizatívny charakter. Forma tanca nesie všetky znaky starších párových tancov v uzavretom držaní a pobočnom postavení tanečníkov, ktoré sa na území Slovenska šíri

od 16. storočia. Štruktúra tanca pozostáva z viacerých tanečných dielov – predspev či rozkaz ta-

skej oblasti v tanečnej kultúre Slovenska. Tanečník vyhadzuje tanečnicu do výšky v tesnom držaní

zdroj: fb Centrum tradickej kultúry v Myjave

nečníka pred muzikou, cifrovanie tanečníka, privolanie partnerky, cifrovanie partnerov, párové krútenie a dvíhanie partnerky. Práve časť dvíhania, tzv. vyhadzovania partnerky, je špecifickým prejavom myjavsko-trenčian-

tak, že si mu po výskoku kľakne či sadne na bedro, stehno či plece. Tanec nemusí obsahovať všetky spomínané diely, no vyhadzovanie partnerky je jeho najvýraznejším identifikačným znakom. Tanec mal a stále má zábavnú funkciu,

no nedá sa vylúčiť ani jeho súvis s mágiou plodnosti.

V minulosti sa tancoval pri všetkých tradičných príležitostiach pri ľudovej hudbe, kde účastníci zábav zohrávali najdôležitejšíu úlohu pri tradovaní prvku do súčasnosti. Zmenou tanečného repertoáru sa však tieto tance dostávali do úzadia a ich nositeľmi sa od polovice 20. storočia stávali aj členovia folklórnych kolektívov. Tí zachovávajú prvok vďaka interpretácii v rámci scénických podujatí, ale aj v rámci spontánneho tancovania počas edukačných aktivít a zábav pri ľudovej hudbe až do súčasnosti. Krúživé tance s vyhadzovaním partnerky sa považujú za najvýraznejší identifikačný symbol tanečného folklóru myjavsko-trenčianskej oblasti.

Foto: Tanec „vihadzovaní“, autor J. Hajduch. In: Poloczek F., Slovenské ľudové piesne, zv. III, Turá Lúka, SAV, 1956.

...Z POŠTY...

V piatok večer 26. 11. 2021 sa zmenil dážď na sneženie, malá vrstva snehu pokryla aj Zabudišovú. Viac snehu spadlo vyššie nad Zabudišovou na Roháčovej 669 m n. m., Špaňom vrchu 682 m n. m. a Troch chotároch 675 m n. m., kde sa sneh udržal aj celú sobotu. Všetci bežkári už čakáme na väčšiu vrstvu snehu, aby sme vybehli do hôr... A aby sa ľudia ľahšie orientovali, združenie obcí Mikroregión Bošáčka zafinancovalo obnovenie dvoch turistických smeroviek na Zabudišovej – Pod Mlačovcom (smerovka doprava) a v Haluziciach (smerovka naľavo) plus tabuľky s názvom na Hájnici pri rozhladni, ktorú už dávnejšie poškodili vandali. Bielej zime zdar.

Jožo a Jaro Struhárovci, foto: autori

Bronzový poklad

Trenčianski archeológovia spolu s členmi OZ Hradiská objavili bronzový poklad. Do zeme ho predkovia skryli pravdepodobne v čase ohrozenia, avšak už sa poň nikto nevrátil. „Podarilo sa nám zachytiť kompletnú šperkovú výbavu ženského kroja z mladšej doby bronzovej. Ide o Lužickú kultúru. Nájdený depot obsahoval masívnu štítovú sponu, do ktorej boli zopnuté dva náramky, dva tordované nákrčníky a jedna čelenka. Nálezy dopĺňajú dve náušnice, malá puklička, veľká puklica a okuliarovitý závesok. Dodatočne tam pridali aj ďalšiu puklicu a nákrčník,“ vymenúva dokopy 12-dielny bronzový nález archeológ Juraj Malec. Poklad z 11. storočia pred naším letopočtom je o to vzácnejší, že sa im ho podarilo nájsť doslova v jednej jame.

Kalendár akcií VKT 2022

informácie:
prihlasovanie:

www.vkt-bike.sk
info@vkt-bike.sk

1.1. ZAČIATOK WINTER PSYCHO EDITION VKT 2022

20 vrcholov VKT na bicykli, pešo či so psíkom s príložením, či bez, na vrchole sa odíť s vrcholom a keď bude kompletné, pošli. Ak to to dáš do 30.3. a budeš súhlasiť obdržíš diplom, a nechaj sa prekvapiť!

1.– 5.1. VKT NONSTOP WINTER PSYCHO EDITION – VÝZVA !!!

MTB nonstop extrémny charitatívny závod trať: 500km/11.111 m (trasu si voľ každý sám, cieľom je prejsť všetkých 20 vrcholov VKT 2022 bez priblíženia /resp. 200 km/3.333 m, (kratšia okret, alternatíva, obísť vrcholy VKT v svojom okrese prevýšenie v časovom limite, 120 hodín, celý výťažok - teda 100 % bude venovaný Gabčíkovej nadácii

9.1. ZCL – 1. KOLO – INOVEC, ŠTART 12:00 TRAŤ 4KM/300M, MTB, RUN, DOG

6.2. ZCL – 2. KOLO – IZBA, ŠTART 12:00 TRAŤ 10KM/600M, MTB, RUN, DOG

toto kolo v prípade záujmu pohybu mimo okresu bude zrušené

20.2. ZCL – 3. KOLO – SOBLAHOV, ŠTART 12:00 TRAŤ 6KM/400M, MTB, RUN, DOG

OTESTUJTE SI VEDOMOSTI

1. Po ktorom významnom slovenskom básnikovi a historikovi nesie meno park v Dubnici nad Váhom?

- a) Ján Baltazar Magin
- b) Matej Bel
- c) Juraj Fándly

2. Koľko informačných tabulí sa nachádza na náučnom chodníku Dubnickým chotárom?

- a) 6
- b) 7
- c) 8

3. V ktorých mesiacoch prilietajú rybáre riečne do Dubnického štrkoviska?

- a) február – marec

- b) apríl – máj
- c) máj – jún

4. Do katastra ktorých obcí zasahuje Dubnické štrkovisko?

- a) Nemšová, Borčice, Nová Dubnica
- b) Dubnica nad Váhom, Borčice, Bolešov
- c) Dubnica nad Váhom, Borčice, Nemšová

5. Čajka sa dostala aj do názvu literárneho diela Richarda Bacha. Ako znie správny názov knihy?

- a) More čajok
- b) Keď čajky spievajú
- c) Čajka Jonathan Livingston

Odpovede: A, C, B, C, C

Trenčín región, dvojmesačník, január – február 2022, číslo: 1, ročník VII., vyšlo: 3.1.2022. **Vydáva:** Trenčín región, Krajská organizácia cestovného ruchu (KOCR), adresa: Trenčín región – Krajská organizácia cestovného ruchu, K dolnej stanici 7282/20A, 911 01 Trenčín, IČO: 42377897, poštová adresa: Trenčín región – Krajská organizácia cestovného ruchu, K dolnej stanici 7282/20A, 911 01 Trenčín. **Redakčná rada:** Eva Frývaldská, Lenka Kukučková. **Redakcia:** Radovan Stoklasa – šéfredaktor

a kolektív autorov. **Foto:** Radovan Stoklasa, archív redakcie – ak nie je uvedené inak. **Kontakty** – email: redakcia@trenclinregion.sk, web: www.trenclinregion.sk. **Náklad:** 111 300 ks, distribúcia v Trenčianskom samosprávnom kraji: obce do 3000 obyvateľov – do schránok, obce a mestá nad 3000 obyvateľov: OcÚ, MsÚ, elektronická podoba: www.trenclinregion.sk. Zaregistrované na MK SR, EV 5360/16, ISSN 2453-7942. Autorské práva vyhradené – použitie len so súhlasom vydavateľa.

Redakčná uzávierka čísla I/VII: 20. decembra 2021, najbližšie číslo vyjde 4. marca 2022.

Pranostika	skratka nadporu- čika	Alžbeta (dom.)	vyjadrujú- ca pletu	ráňajú (bás.)	náuka o idiómoch (lingv.)	vznášaj sa vo vzduchu	semitský boh	podpora, opora	Autor krížovky: Juraj Mitošinka	omamu- jem	ničomnica (zried.)	judejský kráľ	skratka generál- neho kon- zulátu	nadšenec, zanietenec	skutoč- nosť (telev.)
lepom neprievni									ázijský divý osol						
priodlalo, oblieklo (kniž.)									hvizdne eden						
priviesť muža k ženbe							dračie mláďa skrúti					tamtá vodný hmyz			
rozum (kniž.)						spachtoš (zried.) ženské meno					skr. súhv. Líška vihčia rosou				
Pomôcky: Asa, lajky, rdest, ona- ger, donau	odstrel (ban.)	1. časť tajničky odtiačok po chôdzi													mákký nerast
blanokrídlý hmyz				rímsky boh lásky oberie (expr.)				rozmno- žujú klb nad chodidlom							
EČV Detvy			otáčajúci sval Dominik (dom.)						prehŕňal vlasý okladzam (expr.)						
podnapití (hovor.)							odobe- rajú sa farynx (anat.)								
Apolena (dom.)							Hedviga (dom.) príslušníci armády					značka titánu mužské meno			
pochá- dzajúca z lamy						formujú do vín doslovný odpis					platidlo v Lotyšsku šanca				
Pomôcky: alait, Ozi- ris, Ioran, violín, lat	daj na po- riadok	dvojhĺska usalašil sa (expr.)			2. časť tajničky týkajúca sa konzerv						ale, avšak nenáležitý			drobná kríčkovitá rastlina	vodná rastlina, červenavec (zastar.)
slnce, po an- glicky				športové plavidlo čierne ovce					natieranie namotávať						
EČV Popradu			sústava navigácie poorte					mužské meno danub (geol.)							
slíž							prestane prať úplne, celkom								
mužské meno						alegória (kniž.) druh alkaloidu						skratka pre kus egyptský boh slnka			
pravosláv- ny chrám							bohyňa úrody spodok nádoby				ovos, po anglicky väzenie (zastar.)				
Pomôcky: inotaj, oat, aloea, Vul, cerkev	3. časť tajničky chôdza													bavlnená látko s at- lasovou vázbou	izbová rastlina
aké (hovor.)				mimo domu guľovitá baktéria					ženské meno časť tenis. zápasu						
skratka rádiolo- kátora			farebnosť (kniž.) skr. Ligy národov					rozvlnil skratka Matice slovenskej							
príhovori sa nieko- mu otáz- kou							urobilo menším								
revuálny výstredný tanec							zdôrazňu- júca este- tické hľa- disko								

Krížovkári získajú brožúru Trenčianskeho a Zlínskeho kraja

Krížovka má stále viac a viac svojich milovníkov. Svedčia o tom množstvá správnych odpovedí. Do redakcie nám tentoraz prišlo 261 správnych riešení krížovky v dvojmesačníku Trenčín región november/december. V krížovke sa ukrývala pranostika „Na Ondreja ide orať len krivý gazda“.

Výhercovia získajú turistickú brožúru mapujúcu poklady cestovného ruchu Trenčianskeho a Zlínskeho kraja s názvom „Sme si bližšie ako myslíme“.

Aj teraz sme si pre vás pripravili novú celostranovú krížovku, v ktorej sa ukrýva zimná pranostika. Jej znenie nám posielajte najneskôr do 15. februára 2021 na redakčný e-mail: redakcia@trenclinregion.sk alebo poštou na adresu: Trenčín región – Krajská organizácia cestovného ruchu, K dolnej stanici 7282/20A, 911 01 Trenčín.

Výhercovia sa môžu opätovne tešiť na zaujímavé ceny. Držíme palce.

(red)

Výhercovia:

1. Elena Ďurecová, Domaniža
2. Ľudmila Drexlerová, Tužina
3. Miroslava Šutová, Bojnice
4. Richard Blážo, Omšenie
5. Tomáš Vavro, Diviacka Nová Ves
6. Marek Kasala, Bánovce nad Bebravou

Čoho sa chytila, to žalo úspech. Spev, herectvo, recitovanie, moderovanie, pedagogika. Zuzana Budinská aktuálne pôsobí v ženskom triu KRAJKA a my sme prierez jej bohatou kariérou mapovali rozhovorom pre dvojmesačník Trenčín región.

Ste akčná žena mnohých zamieraní, ale všetko je spojené s kultúrou. Ako sa vnímate vy? Ste viac speváčka, moderátorka, recitátorka alebo folkloristka?

- Jedno s druhým súvisí. Napadla mi myšlienka Idy Rapaičovej, že múzy nikdy nechodia samy. U mňa sa to poprepájalo, ale sú obdobia, keď sa v určitej múze cítim dobre. Raz som sa viac venovala divadlu, inokedy pedagogickej činnosti, čo sa aj momentálne deje, niekedy sa viac teším zo spievania. Aj keď niečomu v danom období koncentrovane venujem svoju energiu, vždy si k tomu pridám veci, ktoré mi robia radosť. Nikdy nerobím jednu činnosť.

Kde vznikol váš vzťah k folklóru, umeniu ako takému?

- V rodine sme mali muzikantov, vzťah k hudbe sme pestovali od malička. Potom prišiel folklórny súbor Trenčan, kde sa ten vzťah prehĺbil. Keď som končila gymnázium, ťahalo ma to k dramatickému umeniu, hoci som to nikdy predtým nerobila. Prišlo to intuitívne ako rozhodnutie venovať sa pedagogic-

kej činnosti. Vždy som sa snažila počúvať svoj vnútorný hlas, ktorý mi ukazoval cestu. Vrátila som sa na Fakultu dramatických umení do Banskej Bystrice. Na tamjšej katedre herectva sa cítim dobre, pracujem s mladými ľuďmi a mám väčšiu radosť z ich úspechov ako z tých svojich. Napĺňa ma aj práca v Trenčianskom osvetovom stredisku, kde som zistila, že ma baví umenie aj manažovať. Produkčne zabezpečujem aj vystúpenia nášho tria Krajka. Teší ma organizačná práca, keď môžem dať šancu prezentovať sa iným.

Svoje skúsenosti odovzdávate ďalšej generácii. Musí človek do toho „dorásť“?

- Cítim, že som v období, keď svojím vedením môžem niekoho motivovať. Ale čím dlhšie to robím, tým viac si uvedomujem, že aj ja sa mám stále čo učiť, lebo všetko sa vyvíja. Študenti mi dávajú spätnú väzbu aj motiváciu, aby som ako pedagogička neustrnula. Videla som to aj na svojom pedagógovi Jurajovi Sarvašovi. Vždy som sa čudovala, kde ten Juraj vo svojom veku berie energiu. A potom som si uvedomila, že tým, že do 89 rokov aktívne pôsobil na škole, kontakt s mladými ľuďmi ho motivoval ísť ďalej. Aj mne vďaka mladým blíka kontrolka, aby som v myslení nezostarla.

Spomenuli ste Juraja Sarvaša.

Ktoré ďalšie osobnosti vás ovplyvnili? Bola to aj Gavurka – Lydka Fajtová?

- Ona bola prvá, ktorá ma v štyroch rokoch učila trenčianske pesničky. Vtedy som nevnímala, kto to je, poznala som ju vďaka starým rodičom, s ktorými sa priatelila. Ako prváčka

spomenula som si, že mám odložený vzácny materiál. Dopracovala som ho o nový pohľad a vyšla knižka Gavurka. Cítila som, že som jej to dlžná. Patrí do archívu trenčianskej knižnice. Lydka bola a zostane pre tento kraj osobnosťou. Podporilo ma v tom aj mesto Trenčín a Trenčiansky samosprávny kraj.

Ste súčasťou tria Krajka. Ako vzniklo?

- Pôsobili sme spolu vo folklórnom súbore Trenčan. Keď nám odrástli deti, naše priateľstvo nabralo na intenzite. Namiesto vysedávania v kaviarni sme začali spievať a tvoriť. Stretli sme sa s osobnosťou, ako je Štefan Molota, ktorý pre nás upravil pesničky trenčianskeho regiónu, a vydali sme profilové CD, na ktorom nám hrali aj niektorí muzikanti z Lúčnice. Vyhovujú nám menšie priestory, máme rady galérie a átriá, hudobné pikniky v Trenčíne. Netužime po vypredaných štadiónoch, aj keď sme už spievali hymnu na hokejovom finále (smiech). Užili sme si to, ale potrebujeme komornejšiu atmosféru. Piesne si vyberáme na základe textov. Každá pieseň je pre nás osobná výpoveď. Najprv nás

Kto je Zuzana Budinská?

Speváčka, herečka, recitátorka, moderátorka, pedagogička. Pôsobí v ženskom triu KRAJKA, s ktorým v júni 2017 vydala profilové CD s ľudovou hudbou Štefana Molotu. V lete 2021 sa podieľala na nevšednom hudobnom spracovaní slovenskej poézie Slovensko mladé, rodiško moje. Spolupracovala na ňom s Idou Rapaičovou či Jozefom Šimonovičom. V roku 2010 vydala svoju prvotinu Básničky zo Zuzkinej poličky, pokračovaním boli Básničky zo Zuzkinej poličky 2 a v roku 2015 predstavila tretí zväzok svojich lyrických, miestami aj sarkastických poetických výtvorov Smutnokrásny rok. V roku 2017 napísala monografiu o speváčke a zberateľke ľudových piesní trenčianskeho regiónu Lýdii Fajtovej s názvom Gavurka. V roku 2019 svoj vzťah k umeleckému slovu pretavila do monografie o deviatich osobnostiach slovenského divadelníctva Majstri prednesu. Pri príležitosti životného jubilea herca Juraja Sarvaša zostavila knihu Juraj Sarvaš 90.

som začala chodiť na súťaže v speve, pričom v tom čase neboli až také dostupné materiály k slovenským ľudovým piesňam a vždy sa opakovalo pár, ktoré spievali všetci. Propagovali sa ruské melódie a ja som zrazu začala „vyťahovať“ Lydkine pesničky. Neboli také známe ako teraz. Mala som tzv. objavnú dramaturgiu, ktorá prispievala k mojim úspechom. Počas gymnázia som sa k Lydke opäť vrátila prostredníctvom série rozhovorov. Po rokoch, keď som sa už venovala publikačnej činnosti a písala knižky,

musí osloviť, aby sme ju mohli spracovať. Na tom sa musíme zhodnúť.

Vášim najnovším spoločným dielom je CD, ktoré vyšlo v lete uprostred pandémie. Aké to bolo?

- Práve túto situáciu sme využili. Keďže sme nemohli vystupovať, navrhla som, aby sme spravili niečo štúdiové, čo v nás dlhšie zrelo a nebol čas to vyprodukovať. Stretávali sme sa na Brezine, celé CD sme vlastne nacvičili v lesoparku.

(gas)